

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 2

(1999-2000)

Forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu

*Tilråding fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 1.
oktober 1999, godkjent i statsråd samme dag.*

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Regjeringen har tidligere lagt fram saken om etablering av IT- og kunnskapssenter for Stortinget i St. meld. nr. 38 (1997-98) IT-kompetanse i et regionalt perspektiv, i St. meld. nr. 13 (1998-99) Enkelte gjenstående spørsmål i forbindelse med etablering av IT-senter på Fornebu og i St. meld. nr. 42 (1998-99) Status og framdrift for etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. I tillegg er saken omtalt i St.prp. nr. 1 for 1997-98 og 1998-99.

Når det gjelder Stortingets tidligere behandling av saken vises det bl.a. til Innst. S nr. 232 (1997-98), Dok. 8:64 (1997-98), Innst. S nr. 193 (1997-98), Dok. 8:82 (1997-98), Innst. S nr. 99 (1998-99), Innst. S nr. 199 (1998-99), Dok. 8:58 (1998-99) og Innst. S nr. 244 (1998-99). I Innst. S nr. 232 (1997-98) hadde flertallet i Næringskomiteen bl.a. følgende merknad: «Komiteen støtter at det etableres kunnskapsintensiv næringsvirksomhet på Fornebu og at det utvikles konkurransedyktig IT-senter på området.» Videre har Stortinget på bakgrunn av Innst. S nr. 99 (1998-99) bl.a. vedtatt at staten deltar som medeier i det felles selskapet som skal utvikle og gjennomføre planene om et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. På bakgrunn av Innst. S nr. 199 (1998-99) vedtok Stortinget 27.05.1999 bl.a. følgende: «Stortinget ber Regjeringen snarest foreta verdifastsettelse av statens eiendommer på Fornebu i henhold til EØS-regelverket.», og «Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen proposisjon om saken for Stortinget senest 1. oktober 1999.»

1.2 Sammendrag

Forhandlingene og evalueringen av tilbudene fra Nettverk Fornebu AS (NF) og IT Fornebu Technoport (ITFT) viste to konsepter med forskjellig fysisk utgangspunkt og ulik innretning. Begge forslagene gir et godt grunnlag for videre forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

I utgangspunktet var det sju interessenter som deltok i plankonkurransen om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Evalueringsprosessen viste at tre av tilbudene skilte seg ut som de sterkeste. Det var tilbudene fra Nettverk Fornebu AS, IT Fornebu AS og Fornebu Technoport. Regjeringen oppnevnte 21.06.1999 en bredt sammensatt forhandlingsdelegasjon til å innlede forhandlinger med de tre interessentene om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Den 17.08.1999, i slutfasen av de innledende forhandlingene, slo to av interessentene seg sammen (IT Fornebu AS og Fornebu Technoport) og dannet konstellasjonen IT Fornebu Technoport. En slik sammenslåing er i tråd med hva flertallet i Stortingets næringskomité uttalte i Innst. S nr. 199 (1998-99): «Flertallet hadde sett det sterkt ønskelig med en samling av flere interessenter i ett selskap.» Regjeringen ga interessentene en frist til 10.09.1999 for innlevering av fornyede og oppdaterte tilbud. I tillegg

fikk ITFT anledning til å komme med presiseringer av sitt tilbud så sent som den 20.09.1999.

Regjeringen har på bakgrunn av de fremsatte tilbudene fra NF og ITFT, besluttet at statens interesser best ivaretas gjennom parallelle sluttforhandlinger med begge interessentene. Regjeringen ønsker særlig å peke på følgende: Etableringen av ITFT, gjennom sammenslåingen av IT-Fornebu AS og Fornebu Technoport, kom sent i forhandlingsprosessen. Dette har medført behov for ytterligere avklaringer knyttet til innholdet i ITFTs konsept. De ulike arealforutsetninger hos de to interessentene nødvendiggjør nærmere avklaringer i sluttforhandlingene. Spesielt knytter dette seg til arealenes betydning for gjennomføringen av visjonen, samt for senterets innhold, funksjoner og økonomi. Det har hittil ikke vært mulig å få full klarhet i alle økonomiske størrelser i ITFTs tilbud.

Regjeringens forutsetninger for sluttforhandlingene er at staten skal sikres varig kontroll i de policy-skapende organer i tilknytning til IT- og kunnskapssenteret. Videre forutsetter Regjeringen at arealet i det/de felles selskap maksimalt skal omfatte 316 dekar, som er tilstrekkelig for utdanning, forskning, nærings- og inkubatorvirksomhet, og som er det areal staten har til disposisjon for et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Statens bidrag til det/de felles selskap skal skje gjennom kontantinnskudd.

Forslag til avtale om opprettelse av felles selskap mellom staten og private for etableringen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu vil bli lagt frem for Stortinget i en særskilt proposisjon når forhandlingsresultatet foreligger.

2 Første tilbudsrunde

I St. meld. nr. 42 har Regjeringen gjort rede for utarbeidelsen av konkurransegrunnlaget for et IT- og kunnskapssenter, samt arbeidet med å evaluere de sju ulike tilbyderne som ønsket å utvikle et slikt senter på Fornebu. Med bakgrunn i Stortingets vedtak om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu av 25.02.1999 og Spjøtvoll-utvalgets anbefalinger av 27.03.1999, ¹⁾ utarbeidet Nærings- og handelsdepartementet et sett med utdypende krav og retningslinjer til et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. ²⁾ Dette var konkurransegrunnlaget for de sju interessentene som deltok i plankonkurransen.

Evalueringsprosessen viste at følgende tre tilbud skilte seg ut som de sterkeste:

- Nettverk Fornebu AS (Orkla ASA, Storebrand ASA og ICA AS/Hakon Gruppen)
- Fornebu Technoport (KLP Eiendom AS og Forskningsparken AS)
- IT Fornebu AS (Telenor AS, Ganger Rolf ASA, Bonheur ASA, Selvaag Gruppen AS, Ulltveit-Moe Gruppen AS, Mosvold Farsund ASA, Wilhelmsen AS, Møller Eiendomspartner AS, Den Norske Bank ASA, Det Norske Veritas, Handelshøyskolen BI, SINTEF og LO).

Regjeringen valgte å gå til forhandlinger med alle de tre (senere to) interessentene om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

¹⁾ Spjøtvoll-utvalget er tidligere omtalt i St. meld. nr. 42 (1998-99).

²⁾ «Krav og retningslinjer for et IT- og kunnskapssenter på Fornebu», Nærings- og handelsdepartementet, 08.04.1999.

3 Forhandlingsopplegg

3.1 Regjeringens oppnevning av forhandlingsdelegasjon

Regjeringen oppnevnte 21.06.1999 en bredt sammensatt forhandlingsdelegasjon til å innlede forhandlinger med Nettverk Fornebu AS, IT Fornebu AS og Fornebu Technoport om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Forhandlingsdelegasjonen som blir ledet av Statsbygg har også representanter fra utdannings- og forskningsmiljøer, samt økonomisk og juridisk ekspertise.

Mandatet for forhandlingene ble vedtatt av Regjeringen 21.06.1999. Arbeids- og administrasjonsdepartementet oversendte 23.06.1999 oppdragsbrev for forhandlingene til Statsbygg, med opplysning om at «forhandlingene ble forutsatt sluttført innen 20. september d.å. slik at Regjeringen kan forelegge resultatet for Stortinget i proposisjon til 1. oktober.» Mandatet var basert på Stortingets tidligere behandling av spørsmålet om IT- og kunnskapssenter på Fornebu, samt utarbeidede krav og retningslinjer til et slikt senter i regi av Nærings- og handelsdepartementet.

3.2 Referansegruppen

Under ledelse av Arbeids- og administrasjonsdepartementet ble det oppnevnt en referansegruppe for Forhandlingsdelegasjonen. Referansegruppen har for øvrig bestått av representanter fra Finans- og tolldepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Statsbygg.

Referansegruppen har hatt regelmessige møter med Forhandlingsdelegasjonen under forhandlingene. Det har under møtene blitt redegjort for status og utvikling i forhandlingene, og Referansegruppen har bidratt til å avklare spørsmål og problemstillinger reist til staten fra Forhandlingsdelegasjonen.

3.3 Takst av eiendomsverdier

I forbindelse med planleggingen av et IT- og kunnskapssenter oppnevnte Arbeids- og administrasjonsdepartementet sommeren 1999 en uavhengig takstnemnd til å takserer de aktuelle eiendommene for IT- og kunnskapssenteret på Fornebu. Takstnemnda ble gitt i oppdrag å vurdere verdiene av Oslo kommunes, statens og SAS» arealer på Kokså.

Takstnemnda avga medio august 1999 sin rapport til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Verdivurderingene i takstrapporten for delområdene, inklusive verdien for påstående bygninger, og med fradrag for forholdsmessige grunnlagsinvesteringer, er:

- Oslo kommunes arealer ved Kokså, samlet 62,3 dekar: 92,5 mill. kroner
- Statens arealer (Terminalbygget, parkeringshus m.v.), samlet 158 dekar: 260 mill. kroner

- SAS'/statens arealer (Koksa), samlet 88,5 dekar: 300 mill. kroner
- Statlig tilleggsareal, samlet 7,35 dekar: 15,7 mill. kroner

Takstnemnda kom frem til at den samlede verdi ikke vil avvike fra summen av de enkelte deltakster. Samlet verdi for 316,15 dekar med påstående bygninger, fratrukket infrastrukturkostnader, er 668 mill. kroner. Takstnemnda har anslått verdireduksjonen som følge av øremerking av arealene til IT-formål til ca. 5 pst. Takstene er basert på sannsynlig utnyttelse i henhold til bestemmelsene i kommunedelplan 2 i Bærum kommune (KDP2). Utnyttelsesgraden av området lagt til grunn i KDP2, er av Takstnemnda vurdert som lav.

Statsbygg og SAS inngikk 04.08.1999 avtale om innløsning av SAS' rettigheter i Koksa. Dette er forutsatt å skje til takstverdi. Den 09.08.1999 gav Statsbygg bud på Oslo kommunes arealer ved Koksa (62,3 dekar) basert på takstverdi. Forhandlingene mellom Statsbygg og Oslo kommune er ikke avsluttet.

4 Forhandlingene, vurderinger og konklusjon

Forhandlingsprosessen

Forhandlingsdelegasjonen har gjennomført forhandlingsmøter med interessentene i perioden 24.06.1999 til 20.09.1999. Sent i forhandlingene kunngjorde IT Fornebu AS og Fornebu Technoport at de slo seg sammen, og dannet konstellasjonen IT Fornebu Technoport (ITFT). Sammenslåingen er for øvrig i tråd med hva flertallet i Stortingets næringskomité uttalte i Innst. S nr. 199 (1998-99), hvor det heter: «Flertallet hadde sett det sterkt ønskelig med en samling av flere interessenter i ett selskap.» Det nye konseptet kom til uttrykk gjennom en samarbeidsavtale mellom partene, datert 17.08.1999. Regjeringen ba i lys av dette om et fornyet og oppdatert tilbud. Nettverk Fornebu ble samtidig gitt anledning til å konsolidere sitt tilbud. Frist for innlevering av de nye tilbudene ble satt til 10.09.1999, i tillegg fikk ITFT anledning til å komme med presiseringer av sitt tilbud i et møte med Forhandlingsdelegasjonen den 20.09.1999.

Gjennom de innledende forhandlingene og korrespondanse med interessentene har Forhandlingsdelegasjonen søkt å utdype, klargjøre og konkretisere interessentenes tilbud. I prosessen har en imidlertid støtt på en rekke forhold som er vesentlige for Regjeringens vurderinger.

Interessentene

IT Fornebu Technoport (ITFT) og Nettverk Fornebu AS (NF) har begge levert gode konsepter. Selv om konseptene til NF og ITFT er ulike i omfang og innretning, er det Regjeringens oppfatning at begge interessentenes tilbud gir et godt utgangspunkt for å realisere målene og forutsetningene for et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Etableringen av ITFT gjennom sammenslåingen av IT Fornebu AS og Fornebu Technoport kom sent i forhandlingsprosessen. Dette har i noen grad medført uklarhet knyttet til innholdet i ITFTs konsept. Det var bl.a. på bakgrunn av dette at Regjeringen gav interessentene mulighet til å oppdatere og fornye sine tilbud.

Organisering

ITFT og NF har ulike forslag til organisering av det/de felles selskap. Regjeringen har forutsatt at staten skal sikres varig kontroll i policy-skapende organer for IT-senteret. Gjennom forhandlingene er det imidlertid avdekket behov for ytterligere avklaringer på hvordan statens interesser best kan ivaretas.

Arealforutsetninger, innhold og funksjoner

Ulike arealforutsetninger hos de to interessentene har vanskeliggjort forhandlingene. Spesielt knytter dette seg til arealenes betydning for gjennomføringen av visjonen, samt for senterets innhold, funksjoner og økonomi.

NFs forslag er basert på ca. 190 dekar, og har følgende arealutnyttelse:

-	Inkubator/forskning/-utdanning:	25.000 m ² BTA
-	Næringsvirksomhet:	80.000 m ² BTA
-	Boliger	10.000 m ² BTA
Tota lt:	115.000 m ² BTA	

NF har også gitt uttrykk for at det er interessert i å erverve Koksa og utvikle området i samsvar med de øvrige arealene til IT- og kunnskapssenteret.

ITFT bygger sitt totalkonsept på et areal på 505 dekar, men anser ikke denne størrelsen som en absolutt forutsetning for forhandlinger med staten. ITFTs forslag innebærer følgende arealutnyttelse:

-	Utdanning/forskning/inkubator *	40.000 m ² BTA
-	Næringsvirksomhet	190.000 m ² BTA
-	Boliger	140.000 m ² BTA
-	Sport/kultur/skole/- annet	20.000 m ² BTA
Tota lt:	390.000 m ² BTA	

*. 40.000 m² BTA til utdanning/ forskning/inkubator er et langsiktig mål. I første omgang vil det være aktuelt med om lag 15.000 - 20.000 m² BTA.

Basert på 316 dekar vil fordelingen etter ITFTs konsept være:

-	Utdanning/forskning/inkubator *	40.000 m ² BTA
-	Næringsvirksomhet	88.000 m ² BTA
-	Boliger	51.000 m ² BTA
-	Sport/kultur/skole/- annet	5.000 m ² BTA
Tota lt:	184.000 m ² BTA	

*. 40.000 m² BTA til utdanning/ forskning/inkubator er et langsiktig mål. I første omgang vil det være aktuelt med om lag 15.000 - 20.000 m² BTA.

Av tilbudene går det frem at ITFT forutsetter et større antall boliger enn NF. Regjeringen legger til grunn at senterets funksjoner skal være relatert til det faglige formålet med senteret, og at staten dermed ikke bør medvirke til omfattende boligbygging på Fornebu. I «Krav og retningslinjer til et IT- og kunnskapssenter på Fornebu» av 08.04.1999, fremgår det at det skal tilrettelegges for ca. 30 boliger til gjesteforskere og ca. 200 studenthybler.

Visjonen

Visjonene til NF og ITFT er forskjellige. Et hovedelement i NFs visjon er samspillet mellom forskning, utdanning og næringsutvikling, med det siste som tyngdepunkt. Spesielt vil NF satse på elektronisk distribusjon og handel. ITFT

vil både utvikle et kunnskapsbasert næringsliv og gjøre Norge til markedsleder i Europa innen utvikling, bruk og salg av elektroniske læringsprodukter og -tjenester. Innholdet i interessentenes visjoner fremstår som uklare på en del punkter. Dette gjelder bl.a. manglende konkretisering, og det er knyttet usikkerhet til arealstørrelsens betydning for gjennomføring av visjonen.

Økonomi

ITFT og NF baserer seg på ulike økonomiske konsepter, og har forskjellige finansielle bidrag til det/de felles selskap fra de bakenforliggende aktørene. Spesielt vil Regjeringen peke på følgende ulikheter i økonomien i de to konseptene:

NF har forutsatt at staten skyter inn en egenkapital som er noe mindre enn den de private eierne skyter inn (de private innskudd er på ca. 300 mill. kroner avhengig av utnyttelsen av parkeringshuset). Eierselskapene bak NF bidrar med 3 professorater med en anslått verdi på ca 4,5 mill. kroner pr. år og antatt nåverdi på ca. 50 mill. kroner. I tillegg bidrar de med et engangstilskudd på 25 mill. kroner til forskning og utdanning innen IT-sektoren.

ITFT forutsetter en aksjekapital i det/de felles selskap på henholdsvis 1 000 mill. kroner for arealer på 505 dekar, og 500 mill. kroner for arealer på 316 dekar.³⁾ I tillegg forutsetter ITFT en kapitalutvidelse i 2005 på om lag 1 000 mill. kroner for 505 dekar, og 500 mill. kroner for 316 dekar. Skal staten opprettholde sin eierandel i det/de felles selskap etter kapitalutvidelsen, må staten skyte inn en forholdsmessig andel. Eiendomsselskapet, IT Fornebu Eiendom AS, skal over 10 år yte 180 mill. kroner forutsatt 505 dekar, og 85 mill. kroner forutsatt 316 dekar til visjonsselskapet IT Fornebu AS. I tillegg skal eiendomsselskapet betale 40 mill. kroner til IT Fornebu AS for visjonskostnader som har påløpt til nå. Som medeier bærer staten sin forholdsmessige andel av disse overføringene.

I tillegg vil interessentene bak NF og ITFT opprette henholdsvis et forskningsfond og et investeringsfond på 100 mill. kroner til IT-basert forsknings- og næringsutvikling. Fondene er ikke øremerket bruk på Fornebu, men kan også anvendes andre steder i landet.

Konklusjon

Regjeringen finner på bakgrunn av de fremsatte tilbudene fra IT Fornebu Technoport og Nettverk Fornebu AS at statens interesser best ivaretas ved parallelle sluttforhandlinger med begge interessentene.

Forslag til avtale om opprettelse av felles selskap mellom staten og private for etableringen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu vil bli lagt frem for Stortinget i særskilt proposisjon så snart forhandlingsresultatet foreligger.

³⁾ Tallene baserer seg på bestemmelser om utnyttelsesgrad i KDP2.

5 Statens utgangspunkt for sluttforhandlingene

5.1 Målsetting for selskapet og statens deltakelse

På bakgrunn av Innst. S nr. 99 (1998-99) vedtok Stortinget at staten deltar som medeier i det/de selskap som får oppdrag å utvikle og gjennomføre planene om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. I sluttforhandlingene skal interessenten og staten komme frem til omforente mål for deres deltakelse i det/de felles selskap.

Statens visjon og hovedmål

Stortinget har lagt føringer som innebærer at aktiviteten i det/de felles selskap skal ha mål utover de rent bedriftsøkonomiske. Regjeringen ønsker at staten aktivt skal medvirke til å realisere visjonen om å skape et internasjonalt IT- og kunnskapssenter på Fornebu gjennom selskapsdannelser i fellesskap med private aktører. Visjonen er å skape et IT- og kunnskapssenter hvor kunnskapsintensivt næringsliv knyttes tett opp til universiteter og høyskoler. Det skal skapes et miljø for næringsrettet innovasjon hvor internasjonalisering står sentralt, bl.a. gjennom etablering av en inkubatorfunksjon. Regjeringen vil legge vekt på at senteret skal ha følgende funksjoner og mål:

- Senteret skal støtte opp om nyetablerte kunnskapsbedrifter innen IKT ved å gi et allsidig inkubatortilbud, forenkle tilgangen på risikokapital og styrke kontakten mellom små og mellomstore bedrifter og større bedrifter på Fornebu.
- Senteret skal utpeke særskilte fagområder innen IKT hvor det satses på faglig tyngde på et internasjonalt nivå hvor man skal stimulere til innovasjon, næringsutvikling og nyetableringer.
- IT- og kunnskapssenter på Fornebu må komme hele landet til gode. Nye fagmiljøer, virksomheter og inkubatoren som etableres i senteret skal derfor søke sterke og forpliktende koblinger som også er til gagn for FoU-miljøer og bedrifter andre steder. Gjennom satsing på nettbasert etter- og videreutdanning skal kompetansetilbudet styrkes over hele landet.
- Det skal ikke opprettes nye utdannings- og/eller forskningsinstitusjoner på Fornebu. Senteret skal bidra til å styrke de allerede etablerte norske utdannings- og forskningsmiljøer, og bidra til å knytte universiteter og høyskoler tettere opp til næringslivet og på denne måten bidra til nyetableringer og innovasjon.

Økonomiske mål

Et aksjeselskap har primært som formål å sikre et best mulig økonomisk resultat for aksjonærene i selskapet. Staten vil som eier i det/de felles selskap for IT- og kunnskapssenteret på Fornebu stille krav om normal avkastning på sine investeringer justert for risiko, d.v.s. en avkastning tilsvarende det staten kunne oppnådd ved alternativ plassering med tilsvarende risiko. En tilfredsstillende andel av avkastningen bør utbetales i form av utbytte fra selskapet.

Arealstørrelsen for et IT- og kunnskapssenter på Fornebu

Regjeringen la opprinnelig til grunn et område på 270 dekar for IT- og kunnskapssenteret på Fornebu (jfr. Nærings- og handelsdepartementets «Krav og retningslinjer for et IT- og kunnskapssenter på Fornebu» av 08.04.1999). Denne beslutningen bygger på Spjøtvoll-utvalgets rapport, og dens anbefaling om arealstørrelse for et IT- og kunnskapssenter. Både ITFT og NF legger til grunn at 270 dekar er tilstrekkelig for utdanning, forskning, inkubator- og næringsvirksomhet. På denne bakgrunn mener Regjeringen at det ikke er behov for større arealer enn 316 dekar for å realisere målsettingene for IT-satsingen på Fornebu, og at arealene i det/de felles selskap hvor staten inngår, skal ha en maksimal arealstørrelse på 316 dekar.⁴⁾ Begrensningen på 316 dekar innebærer at det/de felles selskap ikke vil stå for ordinær boligbygging utover et begrenset antall student- og forskerboliger på Fornebu. Dette er i tråd med krav og retningslinjene av 08.04.1999 utarbeidet av Nærings- og handelsdepartementet.

Organisering av statlig deltakelse og eierandel

Gjennom sin deltakelse skal staten sikre varig kontroll med formålet for IT- og kunnskapssenteret. Det er viktig at staten har tilstrekkelig innflytelse i de organer som styrer utviklingen på Fornebu og som har ansvaret for at visjon og målsetting blir fulgt opp. Den endelige organisasjonsmodell vil bli bestemt i sluttforhandlingene.

Tidlig i prosessen om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu var utgangspunktet at statens andel i det/de felles selskap skulle være et tingsinnskudd hvor deler av statens arealer på Fornebu skulle legges inn i selskapet (jfr. Nærings- og handelsdepartementets «Krav og retningslinjer til et IT- og kunnskapssenter på Fornebu» av 08.04.1999). Det er senere i prosessen vurdert som mer hensiktsmessig at det statlige bidraget i det/de felles selskap skal være et kontantinnskudd. Denne vurderingen begrunnes i at en ved kontantinnskudd er friere i valg av hvilke fysiske arealer som skal inngå i det/de felles selskap. I tillegg vil verdiøkningen som ligger i en eventuell økning av utnyttelsesgraden i KDP2 enklere sikres ved et kontantinnskudd.

Regjeringen tar sikte på å selge de aktuelle arealer til det/de felles selskap som opprettes på Fornebu. Forslag om inntekter fra salg av arealene på Fornebu samt utgifter til kontantinnskudd i form av aksjekapital i det/de felles selskap, blir fremmet i St. prp. nr. 1 (1999-2000). Staten vil gå inn med en eierandel og har som siktemål varig kontroll i det/de selskap som forvalter senterets policy-utvikling. Om nødvendig vil det bli vurdert alternative måter å sikre statens eierinnflytelse, bl.a. gjennom vedtekter og aksjonæravtaler.

Regjeringen tar sikte på at staten skal delta aktivt i det selskapet som får ansvaret for inkubatorvirksomheten. Det vil bli vurdert hvordan statens innflytelse her kan sikres på en best mulig måte.

⁴⁾ Forskjellen mellom de opprinnelig forutsatte 270 dekar og de takserte 316 dekar, skyldes hovedsakelig at det er tillagt et grøntområde (regulert i KDP2) mellom området for IT-senteret og Lysakerfjorden.

5.2 Forskning og utdanning

En premiss for både Regjeringen og Stortinget har vært at det ikke skal etableres en ny utdanningsinstitusjon på Fornebu. Regjeringen har lagt vekt på at utdannings- og forskningsvirksomheten i forbindelse med etableringen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu skal skje i regi av, og i samråd med, etablerte utdannings- og forskningsinstitusjoner.

I St. meld. nr. 38 (1997-98) IT-kompetanse i et regionalt perspektiv, legger Regjeringen avgjørende vekt på at et senter på Fornebu skal samarbeide og vekselvirke likeverdig med tilsvarende miljøer i andre deler av landet. På denne måten skal eksisterende nærings-, utdannings- og forskningsvirksomhet få en styrket posisjon som følge av den nasjonale satsingen på Fornebu. Regjeringen har lagt vekt på dette i utformingen av krav og retningslinjer for utviklingen på Fornebu, og i den senere vurderingen av tilbudene.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har hatt dialog med utdannings- og forskningsinstitusjoner knyttet til etableringen av utdannings- og forskningsvirksomhet på Fornebu, og mottatt innspill i forhold til den aktiviteten institusjonene ser for seg bør etableres på Fornebu.

Det hevdes fra flere hold at forskning av høy kvalitet er viktig og må ligge til grunn for at man skal få et vellykket IT- og kunnskapssenter på Fornebu. I St. meld. nr. 39 (1998-99) Forskning ved et veiskille, har Norges forskningsråd fått i oppdrag «å utrede og foreslå hvordan en norsk ordning for fremragende forskning bør utformes. Det gjelder blant annet spørsmål om finansiering, utvelgelse, evaluering, m.v.» Innspill fra universitets- og høgskolesektoren i forhold til en faglig profil på et mulig senter for fremragende forskning på Fornebu («Center of Excellence») er oversendt Norges forskningsråd for vurdering. Regjeringen vil komme tilbake til dette i forbindelse med St. prp. nr. 1 (1999-2000).

Stortinget har understreket, bl.a. gjennom behandling av St. meld. nr. 13 (1998-99), jfr. Innst. S. nr. 99 (1998-99), at utdanningsdelen av IT- og kunnskapssenteret på Fornebu skal styres og organiseres gjennom et samarbeid mellom eksisterende offentlige utdanningsinstitusjoner, og at disse skal gi et tilbud om etter- og videreutdanning på Fornebu. Bl.a. har Universitetet i Oslo, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og SINTEF etablert det såkalte «Bedriftsuniversitetet» som skal tilby bedriftsrettet etter- og videreutdanning bl.a. ved bruk av ny teknologi. Det foreligger allerede konkrete planer om en etablering på Fornebu, og det er lagt opp til at virksomheten etter en oppbyggingsfase skal være selvfinansierende. Videre har Norgesuniversitetet, et samarbeidsprosjekt mellom Universitetsrådet, Høgskolerådet og arbeidslivets organisasjoner om etter- og videreutdanning, foreslått en utvidelse av virksomheten og en samlokalisering på Fornebu. I tillegg har flere høgre utdanningsinstitusjoner (NITOL-prosjektet, nå «Nettverksuniversitetet») over flere år samarbeidet om nettbaserte studietilbud, og også disse kan tenke seg en utvidelse på Fornebu. Regjeringen vil komme tilbake til dette i forbindelse med St. prp. nr. 1 (1999-2000).

Universiteter og høgskoler har også presentert planer for å legge ordinær utdanning til Fornebu (for eksempel arbeid med hovedoppgaver og prosjektoppgaver) i samarbeid med næringslivet. Det vil derfor være naturlig at slik

utdanningsvirksomhet gradvis bygges ut etter hvert som også næringsliv og bedrifter etableres på Fornebu.

Interessentene har i sine tilbud understreket at et vellykket IT- og kunnskapssenter på Fornebu bør inneholde forsknings- og utdanningsaktiviteter i tillegg til inkubatorvirksomhet og næringslivsetableringer. Interessentene har også akseptert at slik virksomhet i regi av universiteter og høyskoler må skje innenfor de rammer som universitets- og høyskoleloven gir, der institusjonene har det organisatoriske og faglige ansvar.

I de videre forhandlinger blir det derfor viktig å få en nærmere klarhet i og presisering av hvordan interessentene vil støtte opp om utdannings- og forskningsaktivitet i regi av universiteter og høyskoler, bl.a. gjennom tilrettelegging av utdannings- og forskningslokaler, infrastruktur og eventuelle økonomiske bidrag samt boliger til studenter og forskere. En vil også vurdere nærmere hvordan interessentenes egne initiativ knyttet til utdannings- og forskningsvirksomhet vil bidra til en best mulig utvikling på Fornebu, og hvordan dette vil kunne støtte opp om utdannings- og forskningsmiljø ellers i landet.

5.3 Inkubator

Stortinget har ved behandling av dokumenter knyttet til etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu understreket at et viktig element i et slikt senter vil være inkubatorvirksomhet som gir grunnlag for etablering av nye bedrifter som tilbyr varer og tjenester basert på ny teknologi. Regjeringen har lagt vekt på dette i utformingen av de krav og retningslinjer som interessentene har måttet forholde seg til, og i vurderingen av interessentenes forslag.

I St. meld. nr. 13 (1998-99) forutsatte Regjeringen at inkubatorvirksomhet skulle drives i regi av private aktører, men at SIVA og SND ville være naturlige samarbeidsaktører. Regjeringen vil legge til rette virkemidler gjennom SND og SIVA for å styrke de regionale IT- og kompetansesentrene og deres samspill med et fremtidig miljø på Fornebu. Senteret vil være gunstig for fagmiljøene i distriktene hvis det etableres sterke og forpliktende koblinger mellom IT-senteret og andre FoU-miljøer og bedrifter. SND og SIVA vil være med på å konkretisere slike koblinger mellom et senter på Fornebu og næringshager, kunnskapsparker (høyskoler) og forskningsparker (universiteter) ellers i landet.

Både NF og ITFT har forslag om etablering av selskap som skal ivareta inkubatorvirksomheten og stimulere til nyetableringer. Interessentene har lagt vekt på at gründere skal få fysiske rammebetingelser og faglig veiledning som gjør inkubatoren attraktiv. Imidlertid vil det være avgjørende for om nyetablering og gründervirksomhet skal få det ønskede omfang, at det finnes tilstrekkelig risikovillig kapital. Regjeringen vil legge vekt på dette i sluttforhandlingene.

5.4 Næringsutvikling

Et hovedmål med IT- og kunnskapssenteret på Fornebu er å tilrettelegge for fremtidsrettet næringsutvikling. Det skal tilrettelegges for næringsutvikling gjennom bedriftsetableringer, forskning, utdanning og inkubatorvirksomhet.

Dette skal sammen medvirke til at Fornebu blir et senter for næringsutvikling, og et attraktivt etableringssted for kunnskapsbedrifter. Telenor, som landets største IT-bedrift, vil være en viktig aktør for etablering av næringsvirksomhet på Fornebu, bl.a. gjennom samarbeid både om næringsutvikling og forskning.

Etablering av en «portner-funksjon» vil være viktig for å sikre et dynamisk og fremtidsrettet bedriftsmiljø. «Portner-funksjonen» skal medvirke til en hensiktsmessig sammensetning og seleksjon av bedrifter slik at utdannings- og forskningsmiljøene på den ene siden og bedriftene på den annen side utfyller hverandre og kobles sammen. Aktuelle områder for satsingen på Fornebu vil være innen kommunikasjonsteknologi, programvare, multimedia og IKT-tjenester. Også andre kunnskapsbaserte virksomheter hvor IKT er viktig, vil kunne utgjøre en del av IT- og kunnskapssenteret på Fornebu. Gjennom inkubatorvirksomheten er det et mål at små og nyetablerte selskaper hjelpes frem og knyttes opp mot større bedrifter som lokaliseres til Fornebu.

Ved å konsentrere og spisse aktiviteten på Fornebu vil det være mulig å utvikle et kompetansesenter av internasjonal betydning. Et sterkt nærings-, forsknings- og utdanningsmiljø vil kunne tiltrekke seg internasjonale konsern, som vil se seg tjent med å legge for eksempel deler av sin forsknings- og utviklingsvirksomhet til Fornebu.

Utviklingen internasjonalt går i retning av stadig flere teknologi-, forsknings-, og vitenskapsparker. Det finnes et stort antall innovasjonsmiljøer i Europa, bl.a. Cambridge i England, Sophia Antipolis i Frankrike og Oulu Technopolis i Finland. Sentrene i Europa er ikke først og fremst fokusert på IKT, men reflekterer kompetansen ved de utdannings- og forskningsinstitusjonene som sentrene er knyttet opp mot. Sentrene har derfor ulike karakteristika og organisering, men har til felles målet om å være ledende internasjonalt på sine utvalgte områder.

Med beslutningen om den faste veiforbindelsen over Øresund startet utviklingen av Øresundregionen som et grenseoverskridende senter bl.a. for forskning og næringsutvikling. Visjonen er å være en av Europas mest dynamiske regioner basert på nye virksomheter, et stort og variert kultur- og fritidstilbud og mellomfolkelige forbindelser. Det bor ca. 3 mill. mennesker i Øresundregionen, som består av Skåne på den svenske siden av sundet og Hovedstadsregionen på den danske siden. Danske og svenske myndigheter har etablert Øresundkomitéen for å styrke og synliggjøre regionen nasjonalt og internasjonalt. Målet er å utvikle Øresundregionen til et regionalt kraftsentrum i Nord-Europa med internasjonal tiltrekningskraft.

Øresundregionen har i dag 15 universiteter og høyskoler med mer enn 120 000 studenter og ca. 7 000 forskere. Målet om å bli et av Europas viktigste kompetansesentra skal nås bl.a. gjennom tett samarbeid mellom utdanning- og forskningsinstitusjonene og næringslivet. Regionen har i dag spesielt sterke nærings-, forsknings- og utdanningsmiljøer innenfor IT, telekommunikasjoner, bioteknologi, biomedisin, turisme og næringsmidler. IT- og telekommunikasjonsnæringen i regionen sysselsetter ca. 30 000 mennesker og er et av regionens satsingsområder.

Internasjonale kompetansesentra må ikke sees på som en trussel for tilsvarende norske miljøer, men snarere som samarbeidspartnere. Flere norske kompetansemiljøer er interessante samarbeidspartnere for tilsvarende internasjonale miljøer. IT- og kunnskapssenteret på Fornebu vil imidlertid bidra til

at Norge står enda sterkere som samarbeidspartner internasjonalt, noe som igjen vil ha positiv innvirkning på regionale miljøer i Norge.

I de videre forhandlinger vil det bli lagt vekt på å tilrettelegge for et utstrakt samarbeid mellom senteret på Fornebu og tilsvarende sentre i andre land. Det må samtidig understrekes at det internasjonale samarbeidet vil måtte vokse frem over tid og i takt med utbyggingen av senteret på Fornebu.

6 Den videre prosessen

Regjeringen har besluttet at statens forhandlingsdelegasjon skal føre parallelle sluttforhandlinger med ITFT og NF. Forhandlingsdelegasjonen uttaler i brev datert 29.09.1999 til Arbeids- og administrasjonsdepartementet: «Forhandlingsdelegasjonen er samlet om å anbefale at man ut fra forhandlingshensyn fører parallelle forhandlinger med de to private interessentgruppene for deres deltakelse i utviklingen av nasjonalt IT- og kunnskapssenter på Fornebu, dersom dette er politisk akseptabelt.»

Det tas sikte på å fremforhandle en hovedavtale som inneholder forpliktende bestemmelser som er nødvendig for å få etablert felles selskap for utvikling og gjennomføring av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Avtalen vil være i tråd med de føringer som er skissert i kapittel 5.

Det er en rekke forhold som må avklares og legges inn i en hovedavtale mellom staten og private om etablering av felles selskap. Viktige elementer i hovedavtalen vil være:

- Konkretisering av visjonen ved bestemmelser om formål gjennom forpliktende formuleringer.
- Hovedprinsippene i organiseringen av virksomheten og dets formål, samt kapitaliseringen av de enkelte selskaper må klarlegges. Forholdet mellom de ulike selskapene må angis på forpliktende måte samt at ytelser fra henholdsvis private og det/de felles selskap presiseres.
- Statens innflytelse i det/de felles selskap må angis i prosent av aksjekapitalen, og det må treffes klare bestemmelser om innflytelse ut over det som følger av aksjepostens størrelse.
- Eventuelle begrensninger i selskapets/selskapenes virksomhet må angis presist. Det må avklares om virksomheten bare skal foregå på et begrenset område.
- Det må utformes avtale om salg av statens eiendommer til det/de felles selskap. I denne avtalen må det fastlegges salgsareal, kjøpesum, hvorvidt eiendommen selges som råtomt eller byggeklar tomt og kjøpers plikt til å dekke utgifter til intern og ekstern infrastruktur. Videre må avtalen fastslå at begge parter godtar justering av kjøpesummen ved endring av utnyttelsesgraden i forhold til det som er lagt til grunn for taksten. Det bør også vurderes om det i salgsavtalen skal legges inn en «escape-klausul» som sikkerhet ved ekstremt høye infrastrukturkostnader.

Utover dette kan det bli nødvendig å regulere også andre forhold i en hovedavtale.

Forslag til avtale om opprettelse av felles selskap mellom staten og private for etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu, vil bli lagt frem for Stortinget i særskilt proposisjon når forhandlingsresultatet foreligger.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om at Regjeringen kan slutføre forhandlingene med IT Fornebu Technoport og Nettverk Fornebu AS i forbindelse med etableringen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å samtykke i at Regjeringen kan slutføre forhandlingene med IT Fornebu Technoport og Nettverk Fornebu AS i forbindelse med etableringen av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ligger ved.

Forslag til vedtak:

Stortinget samtykker i at Regjeringen kan slutføre forhandlingene med IT Fornebu Technoport og Nettverk Fornebu AS med de forutsetninger som gis i proposisjonen. Begrunnet anbefaling av interessent og avtale mellom staten og private skal legges fram for Stortinget i særskilt proposisjon så snart forhandlingsresultatet foreligger.
